

Slot

Het voorgaande betoog geeft wederom een voorbeeld van het tekort schieten van de huidige jachtwet (zie o.a. ook Bil, 1974 en Boer c.s., 1974). Een nieuwe wet dient uit te gaan van een moderne oecologische visie. Ik herhaal de stelling (Van Swelm 1974): 'Afschaffen van plezierjacht in ons land is een belangrijke stap in de richting van offensief milieubeheer'.

Dank

Voor hun waardevolle kritische kanttekeningen dank ik Dick J. G. Brand, Gerald J. Oreel, J. W. de Roever, Jan van der Straaten en zeer in het bijzonder mijn vriend Hein Rijken.

Literatuur

- Bil, J. 1974: De wettelijke bescherming van vogels. *Het Vogeljaar* 22: 747-752.
Boyd & Scott. 1956: The British population of the Pink-footed Goose, its numbers and annual losses. *Wildfowl Trust Report* 7, 1955: 99-106.
Elders, W. H. 1956: Fluoriscopic measures of shooting pressure on Pink-footed and Grey Lag Geese. *Wildfowl Trust Report* 7, 1955: 123-126.
Glutz von Blotzheim, Urs N. und Kurt M. Bauer. 1968: *Handbuch der Vögel Mitteleuropas*. Band 2. Frankfurt am Main.
Lebret, I. 1974: Nog eens de Kleine rietgans. *Het Vogeljaar* 22: 863-867.
Loosjes, M. 1974: Over terreingebruik, verstoringen en voedsel van Grauwe ganzen (*Anser anser*) in een brak getijdengebied. *Limosa* 47: 121-143. Med. nr. 73 R.I.N.
Merikallio, E. 1958: Finnish Birds. Their Distribution and Numbers. *Fauna Fennica* 5: 1-181.
Swelm, Norman D. van. 1974: Zeg mij wie Uw vrienden zijn. *Het Vogeljaar* 22: 814-819.
Voous, K. H. 1960: *Atlas van de Europese Vogels*. Amsterdam.
Voous, K. H. 1963: Een Sushkins gans uit Nederland. *Limosa* 36: 149-151.
Voous, K. H., L. Hartsuiker en J. J. Smit. 1973: Sushkins rietganzen in Nederland. *Limosa* 46: 228-232.
Voous, K. H. 1974: List of recent holarctic bird species. Non-Passerines. *The Ibis* 115: 612-638.

Adres van de schrijver:

Publikatie Vogelpopulatie-onderzoek Ockenrode

R. Akkermans en F. van Asten

Een excursie naar Sark (botanisch gedeelte)

In het kader van een cursus mariene biologie van de vakgroep biologie op de SOL (Stichting Opleiding Leraren te Utrecht) hebben wij in de maand april 1974 een twee weken durende excursie naar het eiland Sark gemaakt.

Sark is een van de kleinere Kanaaleilanden. Het ligt op 2°22'WL en 29°26'NB ten oosten van Guernsey voor de kust van Normandië. Het eiland, een plateau op 100 meter boven de zeespiegel, is 1½ mijl breed en 3 mijl lang met een totale kustlengte van 42 mijl. De kust bestaat uit granietkliffen en baaien met steenstranden.

Op de kuststranden na is vrijwel het gehele eiland in cultuur gebracht. Het binnenland bestaat grotendeels uit weilandjes omgeven door houtwallen; slechts hier en daar is een stukje bebost. Sark heeft een verspreide bebouwing zonder duidelijke kern.

De Kanaaleilanden, een restant van het Britse rijk in Frankrijk, vormen nog steeds een onderdeel van de British Isles. Elk eiland is zelfstandig. Tot voor kort regeerde er Sibilla Hathaway, Dame of Sark; ze was een absoluut heerseres. In juni i.l. is ze overleden en werd opgevolgd door haar kleinzoon Michael Beaumont Seigneur of Sark.

Sark heeft eigen wetten en regels, het eiland kent bijvoorbeeld geen autoverkeer, geen inkomstenbelasting en geen echtscheidingen. Er is geen criminaliteit en dus ook geen

politiemacht. Een grote hervorming heeft plaatsgehad op 4 november 1974. Toen is namelijk besloten dat ook vrouwen stemrecht kregen en bezittingen mochten hebben. De Kanaaleilanden zijn Brits georiënteerd, de bewoners spreken Engels. Dat de taal vroeger Frans is geweest is bijvoorbeeld aan namen van wegen nog duidelijk te bespeuren.

Tijdens ons verblijf op het eiland hebben we getracht, een globaal overzicht te krijgen van de plantengroei, vooral langs de kust.

Over de planten in de kern van het eiland kunnen we kort zijn. Bijna alle wegen zijn hier hol en onverhard, omzoomd door meidoornhagen, voornamelijk Eenstijlige meidoorn, of met los gestapelde muurtjes erlangs. Opvallend was de massale groei van de Stengellose sleutelbloem, die de berm en op veel plaatsen geel kleurde. Op Primrose Day worden ze door kinderen bij bossen geplukt en rondgebracht bij zieken en bejaarden. Op ruderaal plaatsen en in heggen groeide het Driekantig look (*Allium triquetrum*), dat een sterke uiengeur verspreidt. De bloemen van het Driekantig look lijken veel op die van de Wilde hyacint (*Scilla non-scripta*), die vooral op licht beschaduwde plaatsen groeit. Twee in heggen veel voorkomende varens zijn de Zwartsteel (*Asplenium adiantum-nigrum*) en de Tongvaren (*Phyllitis scolopendrium*).

Een bezienswaardigheid is de geelgroen bloeiende Zwartmoeskervel (*Smyrnum olusatrum*). Deze plant, die een zuid-atlantische verspreiding heeft, komt bij ons toch ook op Texel voor. Hij groeit op licht beschaduwde plaatsen in de nabijheid van de zee.

In en op de muurtjes groeit veelal de Muurleeuwenbek, het Ruw parelzaad (*Lithospermum officinale*) en een Crassulacee met een aar van groenwitte bloempjes en blaadjes gelijkend op die van Waternavel (*Hydrocotyle vulgaris*). De Engelse naam is Wall Pennywort of ook wel Navelwort (*Umbilicus rupestris*). De vroegere botanische naam was Cotyledon Umbilicus-veneris, wat met Venusnavel vertaald zou kunnen worden.

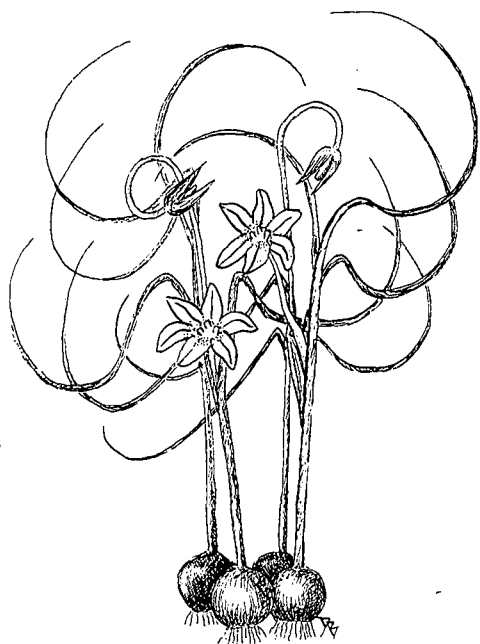
Als laatste algemene soort valt te vermelden de Rode spoorbloem (*Centranthus ruber*), bij ons veel als sierplant gekweekt. Zowel de Rode spoorbloem als 'Wall Pennywort' zijn mediterraan van oorsprong, maar hebben zich ook noordelijker gevestigd, tot in Noord-Wales toe, vooral in rotsspleten en op muurtjes in de nabijheid van de zee.

Een zeldzame streepvarensoort, *Asplenium marinum*, hebben we een enkele maal op een muurtje vlak bij zee gevonden.

De hellingen lopen van het plateau op 100 meter hoogte steil in zee af. Deze hellingen bieden de er op groeiende planten nauwelijks enige beschutting tegen de zilte, vaak straffe zeewind. Vooral de Noordooster is berucht bij de eilanders. De plantengroei op zo'n helling valt grofweg in drie zones uiteen, die in elkaar overlopen zonder een duidelijke begrenzing. Wanneer we er tegenopklimmen, krijgen we het volgende beeld. Slechts enkele meters boven de hoogwaterlijn temidden van de korstmossen vinden we de eerste pioniers van de bloemplanten, te weten Zeevenkel (*Crithmum maritimum*), Deens lepelblad (*Cochlearia danica*), Engels gras (*Armeria maritima*) en een ondersoort van de Blaassilene (*Silene vulgaris* subsp. *maritima*). Eerst zijn er slechts enkele losse pollens in een rotsspleet of beschut hoekje, maar wanneer we iets hoger komen, zijn ze er veelvuldiger en groeien ze uitbundiger in dichte pollens.

Hogerop (ca. 25 m) zijn de korstmossen op de bodem vervangen door een grastapijt, een soort strandweide met grassoorten, die er slechts enkele cm lang worden. Zeevenkel komt op deze hoogte niet meer voor en de drie andere genoemde soorten vinden in deze strandweiden hun hoogste standplaats.

Erg veelvuldig komt tussen het korte gras Hertshoornweegbree (*Plantago coronopus*) en Deens lepelblad voor. Hier vinden we ook een Iridacee, een klein bolgewasje met

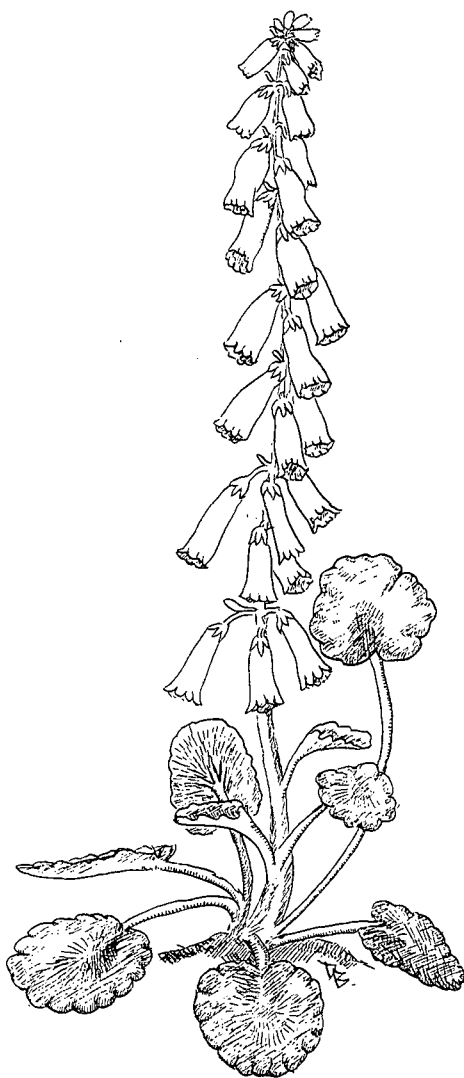
Romulea columnae

grasachtige blaadjes en minieme blauwe bloempjes (*Romulea columnae*). Het opent zijn bloempjes alleen wanneer de zon schijnt en komt slechts voor op zandgronden bij de zee. Het Klein tasjeskruid (*Teesdalia nudicaulis*) en de Duinreigersbek (*Erodium cicutarium* subsp. *dunense*) die er ook te vinden zijn, wijzen op voedselarme zandgrond.

Het plaatselijk op de strandweitjes groeiende Voorjaarsvergeet-mij-nietje (*Myosotis stricta*), klein, met lichtblauwe bloempjes, duidt op de aanwezigheid van kalk in een zandige bodem. Ook vonden wij er de overjarige verdroogde resten van de Driedistel (*Carlina vulgaris*).

Een plant die hier nog verwacht kan worden is de Blauwe bremraap (*Orobanche purpurea*), maar daar was het in april nog te vroeg voor.

Vanaf deze strandweitjes tot bovenaan vertoont de helling een heel ander karakter. Nu zijn de Adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*) en de Braam (*Rubus* sp.) de overheersende soorten. De Adelaarsvaren, die in ons land alleen voorkomt onder loofhout, kan hier zonder beschutting groeien door de hogere luchtvochtigheid. Beide genoemde soorten en ook de veel voorkomende Valse salie (*Teucrium scorodonia*) duiden op uitloging van de bodem.

Umbilicus rupestris

Op de overgang tussen beide zone's treffen we enkele soorten veelvuldiger aan dan elders, het zijn de reeds genoemde Blaassilene-soort en een wolfsmelk met een van onder kale rode stengel: de 'Portland Spurge' (*Euphorbia portlandica*).

Nu in april bedekken de niet onontrolde Adelaarsvaren en de bramen nog niet de hele bodem, zoals later in het jaar. De flora vertoont hier een sterk voorjaarsaspect.

Het eerste dat opvalt zijn de Stengelloze sleutelbloem (*Primula vulgaris*), niet alleen met gele, doch ook wel met rose-rode en soms witte bloemen, afgewisseld met het blauw van het Gewoon bosviooltje (*Viola riviniana*).

Daartussendoor groeiden vooral in de beschutting van greppel of muurtje de Gewone eikvaren (*Polypodium vulgare*) en de Tongvaren (*Phyllitis scolopendrium*).

Op de iets beschutte plaatsen op de helling bloeiden ook groepen Wilde hyacinten (*Scilla non-scripta*) met naast de overwegende blauwe ook een rose en zelfs een enkele witte variëteit.

Waar de rotsige ondergrond vlak onder het oppervlak zit groeide 'Wall Pennywort' (*Umbilicus rupestris*).

Bovenaan de helling groeit massaal de alles overheersende Gaspeldoorn (*Ulex europaeus*). Een plant van bijna louter groene stekels met gele bloemen, die de bovenrand van het eiland in april al prachtig geel kleuren.

Het zijn vooral de uit zee oprijzende hellingen met hun rijkdom aan kleur, de duidelijke geleding van het plantendeck, die een bezoek aan het eiland, vooral in het voorjaar zo aantrekkelijk maken.

Foto's: Frans van Asten

Adres schrijvers, p/a.

Gld)

Over 'De Nederlandse Myxomyceten'

Op 5 maart 1964 verzocht ondergetekende Mevrouw E. Nannenga-Bremekamp (in onze kampen beter bekend als Elly Nannenga) een Wetenschappelijke Mededeling te schrijven over slijmzwammen. Reeds op 12 oktober van dat jaar werden de eerste proeftekeningen ontvangen. Al spoedig bleek dat de kopij te omvangrijk zou zijn voor een mededeling, waarna besloten werd de kopij als boek uit te geven.

Mevrouw Nannenga breidde haar verzameling slijmzwammen steeds verder uit, bestudeerde literatuur, schreef en tekende vele uren. Op 12 mei 1972 was de kopij klaar. Toen kwamen de geldzorgen. Vlot leenden een 75 leden samen f 8000,— voor de uitgave. Het Beyerinck-Popping Fonds, de Kon. Ned. Botanische Ver., de E. Heimans Stichting, de Stichting Dr Jac. P. Thijssse Fonds, het Johanna Westerdijk-fonds en ons Van Burkom Fonds verleenden een subsidie.

Ook aan de Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek (Z.W.O.) werd om subsidie gevraagd. Om de aanvraag te steunen waren 12 aanbevelende brieven van diverse professoren en instanties toegevoegd, die allen aandrongen op financiële hulp om de uitgave van het boek te kunnen realiseren. Met toestemming van de schrijver geven we hierbij een groot deel van de inhoud van één brief, ontvangen op 26 juli 1973 van prof. dr F. P. Jonker, hoogleraar in de bijzondere plantkunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht:

'Ik ken mevrouw Nannenga persoonlijk en heb haar gehele groei van 1e jaars studente tot volwaardig biologe van nabij kunnen gade slaan. Haar werk is steeds gekenmerkt geweest door een groot enthousiasme, dat ze ook aan anderen wist over te dragen. Ze is een uitstekend verzamelaar en heeft oog voor details. Daarbij komt nog dat ze uitstekend tekent en in haar schetsen op voortreffelijke wijze alle details en een overzicht van het geheel zodanig weet vast te leggen dat de objecten direkt te herkennen zijn.